

درس ۳ «فلسفه و زندگی»

هریک از ما باورهایی داریم ، اگر این باور ها در باره جهان، انسان، مرگ، عدالت ، زیبایی و نظایر آن باشد، «باورهای فلسفی» است؛ که ما:

الف- بر اساس این باورها زندگی می کنیم و بر اساس آن ها تصمیم می گیریم و عمل می کنیم

ب- دلایل برخی از این باور ها را می دانیم و ممکن است برای برخی دلیلی نداشته و بر اساس عادت آن ها را قبول کرده باشیم

ج- این باور ها که فلسفه ما را می سازند، نقش تعیین کننده ای در انتخاب اهداف ما دارند

سوال؟ چه کسانی اهل تفکر فلسفی اند و این افراد به دنبال چه هستند؟

پاسخ: کسانی که فارغ از اشتغالات روزانه لحظاتی :

الف- به تفکر در باره باور های خود می پردازند

ب- نسبت به پذیرش آن باور ها می اندیشند

ج- می خواهند به ریشه باور های خود برسند و چرایی قبول آن ها را مرور کنند

د- می کوشند بنیان های فکری خود را در چهار چوب «عقل و منطق» قرار دهند.

سوال؟ اندیشیدن فیلسوفانه چیست و نتیجه نهایی آن کدام است؟

پاسخ: ۱- تأمل کردن در باور های مربوط به زندگی است

۲- آموختن چرایی و یافتن دلایل درستی یا نادرستی باور ها

۳- پذیرفتن باور های درست و کنار گذاشتن باور های نادرست

نتیجه نهایی اندیشیدن فیلسوفانه:

۱- بنیان های فکری خودمان را می سازیم

۲- به آزاد اندیشی می رسیم

۳- شخصیتی مستقل کسب می کنیم

نکته:

باور ها که «فلسفه» ما را می سازند، نقش تعیین کننده ای در انتخاب اهداف ما دارند

بنابر این : «فلسفه» هر کس معنا دهنده به زندگی اوست

سوال؟ انسان ها در رابطه با «باور های فلسفی» و توجه و اندیشیدن به آن ها، به چند دسته تقسیم می شوند؟

پاسخ:

دسته اول: الف- کمتر به اموری مانند حقیقت انسان و جهان می اندیشند

ب- به آموخته ها از دور و برشان قناعت می کنند

ج- نتیجه مورد الف و ب این است که در انتخاب هدف نیز دقت چندانی ندارند و بیشتر دنباله رو دیگران هستند
دسته دوم :

الف- برخی افراد در این امور می اندیشند

ب- در بسیاری موارد به دانشی درست در باره جهان و انسان می رسند

ج- در نتیجه می توانند هدف قابل قبولی برای زندگی برمی گزینند و زندگی آنان معنای درستی پیدا کند
دسته سوم:

الف- نگرشی نادرست در باره جهان و انسان دارند

ب- در انتخاب هدف به خطا رفته اند

ج- زندگی آن ها معنای نادرستی به خود گرفته است

خب: دانستیم که فلسفه یا داشتن باور های فلسفی ، نقش اساسی در معنا بخشی زندگی انسان دارد ؛ حال این سوال مطرح است که:

« آیا انسان می تواند به نتایج بیشتر و بهتری نیز دست یابد ؟ اگر پاسخ مثبت است، راه دست یابی به آن چیست؟

پاسخ: بله اگر با استفاده از «قواعد تفکر» (قواعد درست اندیشیدن) در امور فلسفی بیندیشد، به فواید و ثمرات دیگری نیز دست می یابد.

سوال؟ برخی از فواید و ثمرات تفکر فلسفی بر اساس قواعد تفکر را بنویسید؟

پاسخ: ۱- دوری از مغالطه ۲- استقلال در اندیشه ۳- رهایی از عادت های غیر منطقی

۱- دوری از مغالطه ها:

در درس اول آموختیم که مغالطه، استدلال های به ظاهر درست و در واقع غلط است.

با برخی از مغالطه ها در منطق آشنا شدیم .

یکی از فواید آموختن منطق توانایی تشخیص مغالطه ها و خارج کردن آن ها از باور هاست؛ حال فلسفه از این توانایی منطقی کمک می گیرد تا اندیشه های فلسفی درست از تفکرات غلط تشخیص داده شود و راه رسیدن به اعتقادات درست فراهم گردد.

سوال ؟ فیلسوفان چگونه به کمک منطق با مغالطه ها برخورد می کنند؟

پاسخ:

الف- فیلسوفان می کوشند با کاهش از مغالطه ها ، فهم درستی از حقایق ، چه در عالم هستی و چه در مسائل بنیادی زندگی ارانه دهند و آن را با گفتار خالی از مغالطه بیان کنند.

ب- آنان همچنین می کوشند نمونه هایی از مغالطه های فلسفی را جهت عبرت گرفتن دیگران نشان دهند، زیرا گاهی برخی بدون اینکه دقت کنند باوری را که مبنای آن یک مغالطه است پذیرفته و بر اساس آن تصمیم می گیرند و عمل می کنند.

۲- استقلال در اندیشه:

فیلسوف واقعی ، چگونه به استقلال در اندیشه می رسد؟

الف- هیچ سخنی را بدون دلیل نمی پذیرد

ب- عقیده اش را بر پایه خیالات، تبلیغات و تعصب بنا نمی کند

ج- او در باره استدلال ها می اندیشد و اگر به درستی شان پی ببرد، آن ها را می پذیرد. (با استدلال عقیده ای را می پذیرد و با استدلال از آنچه پذیرفته است ، دفاع می کند)

سوال؟ فرق یک فیلسوف با مردمان دیگر چیست؟

پاسخ:

۱- فیلسوف در باره مسائل بنیادین و اساسی به نحو جدی فکر می کند

۲- با روش درست وارد این قبیل مسائل می شود و پاسخ می دهد

۳- او تابع برهان و استدلال است نه تابع افراد و اشخاص

۳-رهایی از عادات غیر منطقی :

عادات غیر منطقی زمتنی شکل می گیرد که افراد یک جامعه افکار و عقایدی ر می پذیرند که پشتوانه عقلی و منطقی محکمی ندارد، بلکه بر اثر مرور زمان و با انتقال از نسلی به نسل بعد، به صورت یک عادت در آمده و اکثر افراد جامعه بدون دلیل آن را پذیرفته اند.

سوال؟ برخورد افراد متفکر در برابر عادت های غیر منطقی مرمان چیست و کوشش آن ها در راستای چه امری است؟

پاسخ: افراد متفکر ، این قبیل افکار را مورد نقد و بررسی قرار می دهند و اگر منطبق با عقل و استدلال بود می پذیرند و می کوشند سایر مردم را به باطل بودن آن افکار آگاه کنند.

سوال؟ آیا مردمی که عادات غلط را پذیرفته اند حاضرند به راحتی از این افکار و عقاید دست بر دارند؟

پاسخ: خیر زیرا این افکار مورد پذیرش آن ها قرار گرفته؛ آن ها حتی سخنان متفکران جامعه خود را نمی پذیرند و باطل و انحرافی می دانند اما در نهایت با استقامت و تلاش متفکران، مردم به حقیقت روی می آورند.

سوال ؟ تمثیل غار افلاطون به کدام یک از فواید تفکر فلسفی اشاره دارد؟

پاسخ: استقلال در اندیشه و رهایی از عادات غیر منطقی

● افلاطون در کتاب « جمهوری خود تمثیلی به نام «تمثیل غار» را آورده است

توجه: سوال زیر و پاسخ آن بسیار مهم است.

سوال؟ افلاطون با تمثیل غار چه چیزی را نشان می دهد؟

پاسخ: او در این تمثیل می خواهد نشان دهد که «چگونه فلسفه ، انسان را به سمت آزادی حقیقی هدایت می کند.»

در تمثیل غار وضع و حال افرادی توصیف ی شود که در زندان دنیا اسیر هستند و از دیدن واقعیت ناتوان، این افراد برای رسیدن به حقیقت چاره ای ندارند جز آن که خود تلاش کرده و حقیقت را دریابند در غیر این صورت از هدایت دیگران بهره ای نخواهند برد و همچنان دل در گرو تعلقات خواهند داشت.